

Jaana Husu-Kallio

24.7.2009

Kokous: 32. EFSA:n Advisory Forum

Aika: 24.–25.6.2009
Paikka: Praha Conference Center, Tsekki
Suomen edustaja: Jaana Husu-Kallio, Evira

1. EFSA:n ajankohtaiskatsaus:

- Stakeholder platform toimikausi päättyy
EFSA uudistaa jäsenet syksyllä käsittäen 25-30 organisaatiota. Ilmoittautumiskehotuksia pyydetään välittämään FP:n kautta jäsenmaissa.
- Tsekin puheenjohtajakauden ohella seminaareja ja vierailuja GR, NL ja AT. Lisäksi toukokuussa Baltian maissa lyhyt vierailu tutustumassa. (Tämä jatkuu ensi vuonna Suomelta pyydetyn seminaarin muodossa, jossa Baltian maita halutaan aktiivisesti mukaan.)
- EFSA sai ”puhtaat paperit” sisäisessä tarkastuksessa viime vuoden toimintaa koskien (sisältäen mm. rekrytointi- ym. prosessit, DoI-proseduurin koskien sekä asiantuntijoita että jäseniä).
- Toukokuun tieteellisen komitean kokouksessa: benchmarking-prosessin hyväksyminen ryhmän viimeisenä työnä. Uusi aloittaa heinäkuun alussa. Ensimmäisessä kokouksessa tullaan ohjelman lisäksi keskittymään perusasioihin, kuten metodien ja terminologian kehittämiseen. Yhteistyötä JRC:n kanssa pyritään edistämään.

- 2. EFSA:n vuoden 2010 rahoittamat hankkeet** n. 7,5 milj. euroa neljällä osa-alueella haettavaksi. Tulee johtokunnan hyväksyttäväksi lokakuussa. Yleisesti hankkeita on suunniteltu rahamäärään nähden paljon, joten keskittämistä tarvittaisiin. Myös koordinoitua komission DG Researchin ja jäsenvaltioiden kanssa, jolloin raha voitaisiin keskittää nykyistä paremmin ja keskeisimpiin hankkeisiin. EFSA:n tehtävänä on pohtia miten prosessia saadaan strategisemmaksi, jossa AF tulee aktiivisemmin mukaan. Näin sovittiin tehtäväksi eli kahden vuoden kokemukset vedetään yhteen tämän vuoden loppuun mennessä, jolloin niiden tuloksellisuutta voidaan tarkastella. Jatkotarkastelua tarvitaan myös käytetäänkö ko. raha tutkimukseen vai EFSA:lle kuuluvien tehtävien oston. Marraskuussa EFSA keskustelelee myös komission ja JRC:n kanssa.

3. Toimintasuunnitelma 2010

- tavoitteena n. 1300 tieteellistä kannanottoa
- hakemusten käsittelyjä n. 700
- resurssit: +1.9 % budjettiin, vain 5 lisävirkaa eli EFSA nyt ”toimintavalmis”. Työmäärä kolminkertainen vuoteen 2006 verrattuna!
- suoritteiden ja tavoitteiden mittarit mukana (liikaa?!)
- tavoitteena korostaa aikatauluissa pysymistä, korkeaa tieteellistä tasoa ja yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa ja kansainvälisesti
- tarkka arvio htv:n ja rahojen käytöstä huomattavan hyvä suunnitelmassa
- hienona uutuuksena: vuosiyhteenveto yllättävistä, uusista riskeistä vuodesta 2010 alkaen
- johtokunta käsitteli jo kesän alussa, AF-kommentit mukaan muokattaviksi. Ei suuria muutoksia, vaikka osa jäsenistä uppoutui syvällisesti substanssikohtaisiin aktiviteetteihin, kuten kasvinsuojeluaineiden hyväksynnän aikatauluissa pysyminen ja MRL. Yleisesti suunnitelma sai kiitosta myös aiempiin suunnitelmiin nähden. Suomen kysymykseen

kasvinterveyden vahvistamisesta pj antoi vahvistuksen. EFSA on käynyt EPPO:n kanssa työnjakokeskusteluja, jotta päällekkäisyyksiä ei tule. Esim. vuonna 2010 kymmentä eri kasvituholaista koskeva riskinarviointi. Kommentteja voi lähettää vielä 8.9.2009 asti.

4. UK: Aspartaami - pilottitutkimus alkamassa

- sokkotutkimus; eri tuotteilla vaihtoehtona olivat esim. jäätelö, suklaa, jogurtti ja viljapatukat, jotka valittiin. Tavoitteena kaksoissokkotutkimus; 50 normaalia ja 50 "aspartaamiherkkää" henkilöä. Tavoitteena on tutkia mahdollista kliinistä vastetta. Jotta "herkkyys" tuntee aspartaami mausta ei vääristäisi tulosta, se pyritään eliminoimaan kyselyllä koehenkilöille. Tutkimus vie arviolta 1½ vuotta. Jos kyseiset patukat soveltuvat, tutkimus laajennetaan varsinaiseksi aspartaamin mahdollisia terveysvaikutuksia arvioivaksi tutkimukseksi.

5. Ranskan yhteenveto viime vuoden lokakuun yhteiskonferenssista koskien tuontiin liittyviä riskejä, johon Evira (Pirkko Tuominen) osallistui luennoitsijana. Joulukuun neuvostossa johtopäätökset hyväksyttiin (safety of imported agricultural and agri-food products and compliance with community rules). Keskusteltiin ehdotuksista riskinarviointiin liittyen. Ranska ehdotti työryhmän perustamista pohtimaan mm. tuontiin liittyneiden kriisien analysointia ja niiden perusteella ohjeistusta tulevien riskien arvioimiseksi. Keskustelussa pohdittiin erityisesti työnjakoa riskinarvioinnin ja –hallintatoimien välillä tähän liittyen. Samaten sen onko kyse tuonnista vai sisämarkkinoiden omasta tuotannosta. Myös EFSA ja komissio suhtautuivat ehdotukseen vähän epäillen; enemmänkin kyse on yhteistyöstä riskinhallinnan kanssa ja siksi asian käsittelyä siirrettiin eteenpäin. Eli todennäköisesti työryhmää ei ainakaan Ranskan esittämänä perusteta.

6. Jäsenvaltioiden uutiset

Norja: Kemiallinen riskinarviointi jäämistä maaperään, lietteen käytöstä lannoitteena ja maanparannusaineena; julkaisu heinäkuun alussa (2.7.2009). Mm. Cd, kokkidiostaatit ym. lääkejäämät esillä.

Ruotsi:

Transrasvahapot - Laaja WHO:n review on juuri julkaistu. Johtopäätöksiä "teollisen käytön kieltö" ja lukuisia suosituksia saantiin liittyen. EFSA:lle kehoitus selvittää tarvitaanko päivitystä muutaman vuoden takaiseen arviointiin. EFSA todennäköisesti ei yhdy kyseisiin johtopäätöksiin. Foolihapot ja syöpä – Norjassa tehty laaja tutkimus on julkaistu juuri nyt liittyen sydäntautitutkimukseen ja foolihappoon. Siinä tutkimuksessa todettiin yhteys myös lisääntyneeseen syöpäriskiin ja kuolleisuuteen. Tutkimus tukee aiemmin AF-WG:ssa tehtyjä päätelmiä, joka on viimeistelyä vaille valmis. Uusi tutkimus otetaan siten mukaan tieteellisen komitean käsittelyä varten.

Myös akryyliamidiin liittyen on julkaistu uutta tietoa, joka otetaan EFSA:n paneelissa käsiteltäväksi (leipä, kahvi).

Saksassa 30 % kuluttajista kerrotaan muuttaneen toimintatapojaan leivän paahtamisesta grillaamiseen alkaen akryyliamidin ympärillä käydystä julkisesta keskustelusta. Saksa on panostanut paljon informointiin.

NL: Probioottien käyttö: ei rajoituksia terveillä ihmisillä. Henkilöiden, joilla rs-liittyviä vakavia sairauksia, tulee konsultoida lääkäriä ennen käyttöä. Vastasyntyneille ei suositella. Tulossa raportti biogeenisistä amiineista juustoissa seuraavassa kokouksessa esiteltäväksi.

Slovakia järjestää lokakuussa kokouksen zoonooseista, jonne jäsenvaltiot ovat tervetulleita. Infoa tulossa IEP:n kautta.

FR: Tekijänoikeudet; ongelmia EFSA:n laajoista (80 %) oikeuksista art. 36 liittyen. EFSA valmistelee muistiota datan omistajuuteen ja oikeuksiin liittyen ongelmien välttämiseksi. Työ tehdään ensin EFSA:n ja komission juristien välillä AF:ssa keskusteltavaksi.

7. AF – AHAW

Toinen tapaaminen Vilnassa oli tavoitteiltaan ja saavutuksiltaan epämääräinen ja koko ryhmän mandaattia pohditaan uudelleen. Vuosittaista yleiskokousta parempi on asiantuntijaverkosto ja sen tehokas hyödyntäminen, kuten on monilla muillakin EFSA:n sektoreilla. EFSA valmistele asiaa syyskuun kokoukseen.

8. FP-toiminta

Raportit toiminnasta 15.11.2009 mennessä. AF-käsittely yhteenvedosta helmikuussa 2010. Vilkas keskustelu Information Exchange Platformin käytöstä ja pääsystä tiedostoihin, ml. kuukausiraportteihin. Lopulta pj päätyi ”step by step” –ehdotukseen, että kaikki AF-jäsenet vielä ilmoittavat kenelle pääsy annetaan. Lähtökohtana kuitenkin kaikki Art. 36 –organisaatiot. Suomen osalta kannatin mahdollisimman avointa käyttöä, jotta kaikki tieto olisi mahdollisimman helposti saatavilla. Kysehän on yleensä jo muutenkin julkaistuista raporteista.

9. GMO-pankin toiminnasta esittely pj:n ja varapj:n (Sirpa Kärelampi) toimesta 1829/2003 asetuksen mukaan. 17 GMO-hakemusta käsittelyssä, 3 juuri lähetetty jäsenvaltioille ympäristöarviointia varten (3 x Mon maissi). GMO EFSA:n tiedonvälityskanava jäsenvaltioiden kanssa. 17.6.2009 pidettiin konsultaatiokokous koskien ohjeistusta ympäristövaikutusten arviointia varten.

14.-15.9. Brysselissä konferenssi: ”EFSA and GMO Risk Assessment for Human Health and the Environment”. Työlistalla: GMO allergeeneina, GM-eläimet: kala/hyönteiset/nisäkkäät ja linnut.

Valmisteilla platform, jossa paneeli tapaa kansallisia AF-FP:n kautta nimitettyjä tutkijoita (1 ympäristö + 1 ruokaturvallisuus/jäsenmaa). Virallistetaan vuodelle 2010 selkeällä mandaatilla, jotta ei ole liian yleinen, kuten nykyinen AHAW – AF-vuosikokous. Paneeli vahvisti 11.6.2009 aiemman kannanoton koskien kahden antibioottiresistenssigeenin käyttöä markkerina GM-kasveissa: ei riskiä ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

10. Kommunikaatio WG

On perustettu työryhmä valmistelemaan ohjekirjasta riskiviestinnälle riskiarviointiin liittyen. Vilkas keskustelu viestinnästä koskien sikainfluenssaa ja elintarvikkeita EFSA:n kannanottoon liittyen.

11. ”Botanicals” valmisteleva WG sai työn päätökseen 30.4.2009. Se käsitti kuudesta kasvista saatuja elintarvikkeissa käytettäviä uutteita tai niistä tehtyjä ravintolisiä, joihin on kohdistunut terveysriskiepäilyjä (genotoksisuudesta maksamyrkkyyn) työn pohjana. Samalla ryhmä teki suosituksen EFSA:lle ohjeistuksen päivittämiseksi näihin tuotteisiin liittyvään riskinarviointiin eli käytännön riskinarviointiohjeen. Se tulee Scientific Committeeen käsittelyyn heinäkuussa, elokuussa hyväksyttäväksi. Työ alkaisi varsinaisesti sitten loka-marraskuussa.

DG Research on avaamassa 6 milj. € hankkeen (Plantibra KBBE-2009-2-4-02) liittyen kasviperäisiin ravintolisiin ja niihin liittyvään tiedon keruuseen ja riskinarviointiin. AF korosti yksimielisesti tämän sektorin aktiivista kehittämistä terveysriskien arvioimiseksi, koska nykyisin nämäkin ravintolisinä tulevat markkinoille ilmoitusmenettelyllä. AF kiinnittää komission huomiota käytännössä esille tulleisiin riskeihin myös lainsäädännön kannalta.

12. RA-menetelmien harmonointi

Yhteenvedo jäsenvaltioille tehdystä kyselystä ja kansainvälisten organisaatioiden eri ohjeista (tiedon keruu, terminologia, altistuksen arviointi, laadunvarmistus, julkaiseminen). Työryhmän mandaatti esillä syyskuun kokouksessa sen jälkeen, kun asia on valmisteltu tieteellisen komitean kanssa. Tavoitteelle menetelmien kansainväliseksi yhtenäistämiseksi ”hurrasivat kaikki”.

13. EFSA:n ja jäsenvaltioiden välinen yhteistyö

Lainsäädännössä mainittujen virallisten/velvoittavien yhteistyömuotojen lisäksi tavoitteena on todellinen Euroopan yhteisön riskinarvioinnin kapasiteetin hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaasti. Haasteita on edelleen runsaasti mm. suunnitteluun liittyen (resurssien käyttö kansallisesti vs. EU-tasolla; strategiset tavoitteet ja niitä toteuttavat hankkeet). EFSA:n toiminta koulutuksessa on vielä ollut vaatimatonta. Työryhmien toimeksiantoja on edelleen tarkennettava tehokkuuden ja tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

14. Benchmark dose – työkaluksi terveysvaikutusten riskinarviointiin tieteellisen komitean suosituksen mukaisesti. Se julkaistaan EFSA:n sivuilla kesällä. Käyttöön EFSA:n paneeleihin ja jäsenvaltioiden asiantuntijoille. Riskienhallinnan kannalta tervetullut uudistus myös toimenpiteiden suhteuttamisessa riskinarviointiin. Tulee käyttöön myös laajasti kansainvälisesti.

15. H1N1

Kaksi EU:n rahoittamaa projektia koskien influenssaviruksen säilymistä ympäristössä. www.fluresist.eu/UK (siipikarja) ja www.rivers-project.eu. Ne valmistuvat 2010 alkupuolella.

16. EFSA monitoroi RASFF-tilastoja

EFSA kehittää IT-järjestelmää hyödyntäen RASFF:n kautta tulevia tietoja nykyisen komission vuosiraportin ja viikkoyhteenvetojen lisäksi. Tavoitteena ovat ajantasaiset tiedostot esim. maittain tai tuotteittain tehdyistä ilmoituksista. Keskustelua dominoi jäsenmaiden pääsy ko. tietoihin, käyttöoikeudet ja tietojen luottamuksellisuus. Kehittelytyö jatkuu. Sinällään ko. tilastoinnissa on riskinsä niiden edustavuuteen liittyen eli mihin niitä käytetään.

JAKELU Eviran jory
 K. Savela, K-M. Siekinen
 M. Aho/MMM
 S. Turunen/Suomen Kuluttajaliitto